

ĐỀ XUẤT QUY TRÌNH PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC DẠY HỌC TÍCH HỢP CHO SINH VIÊN NGÀNH GIÁO DỤC TIỂU HỌC

Nguyễn Thị Thanh Hiền⁺,
Lê Thị Hồng Chi

Trường Đại học Hùng Vương
+Tác giả liên hệ • Email: hien.dhvh@gmail.com

Article history

Received: 25/8/2023

Accepted: 01/10/2023

Published: 05/01/2024

Keywords

Development, competency,
integrated teaching, primary
education

ABSTRACT

Integrated teaching is one of the competency-based approaches, fulfilling the requirements of reducing students' workload and avoiding knowledge duplication between subjects. The primary education curriculum is integrated, so primary school teachers need to have integrated teaching competency to meet the requirements for professional competencies according to the 2018 General Education Curriculum. Based on the legal basis for integrated teaching, the authors proposed a basic integrated teaching competency framework specifically for students majoring in Primary Education, thereby building an integrated teaching capacity development process. including 8 steps. Each step of the process has a specific position and role to help students fulfill the criteria in the integrated teaching competency framework. Applying the process synchronously will guarantee high efficiency in developing integrated teaching capacity for Primary Education students, meeting the requirements for teaching in primary schools.

1. Mở đầu

Dạy học tích hợp (DHTH) là một xu thế được các quốc gia trên thế giới và Việt Nam triển khai thực hiện, nhất là trong bối cảnh nước ta đang đổi mới căn bản, toàn diện GD-ĐT (Bộ GD-ĐT, 2016). Đây là một trong những định hướng để phát triển năng lực (NL) cho người học, thực hiện yêu cầu giảm tải và tránh trùng lặp về kiến thức giữa các môn học. Phát triển năng lực dạy học tích hợp (NLDHTH) cho GV tiểu học góp phần đáp ứng yêu cầu thực hiện Chương trình giáo dục phổ thông 2018 (Huynh Tan Hoi, 2021).

Chương trình giáo dục phổ thông - Chương trình tổng thể chỉ rõ: "*Tích hợp sâu ở cấp tiểu học, THCS giảm dần và tiến tới phân hóa sâu và định hướng nghề nghiệp ở cấp THPT*" (Bộ GD-ĐT, 2018). Ở cấp tiểu học, Chương trình giáo dục phổ thông 2018 thể hiện rõ sự tích hợp, cụ thể: nội dung giáo dục khoa học xã hội sơ giản được triển khai thông qua môn Tự nhiên và Xã hội dành cho HS từ lớp 1 đến lớp 3; từ lớp 4 đến lớp 5, nội dung này được triển khai thông qua môn học tích hợp Lịch sử và Địa lí. Như vậy, DHTH là một yêu cầu bắt buộc ở tiểu học. Để đáp ứng yêu cầu đổi mới chương trình Giáo dục tiểu học (GDTH) và yêu cầu dạy học ở tiểu học, cần xây dựng khung chuẩn đầu ra gồm phẩm chất và NL; trong đó, NLDHTH góp phần quan trọng trong việc hoàn thiện NL nghề nghiệp GV tiểu học.

Từ một số khái niệm và cơ sở pháp lý về DHTH, nhóm tác giả xây dựng khung NLDHTH cơ bản, đặc thù cho sinh viên (SV) ngành GDTH; từ đó đề xuất quy trình phát triển NLDHTH gồm 8 bước giúp SV rèn luyện đạt được các tiêu chí trong khung NLDHTH ở tiểu học, đáp ứng yêu cầu chuẩn đầu ra và yêu cầu dạy học ở trường tiểu học.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Một số khái niệm cơ bản

2.1.1. Dạy học tích hợp

Theo Từ điển Giáo dục học (Bùi Hiền và cộng sự, 2001), DHTH là hành động liên kết các đối tượng nghiên cứu, giảng dạy, học tập của cùng một lĩnh vực hoặc vài lĩnh vực khác nhau trong cùng một kế hoạch dạy học. DHTH là hành động liên kết một cách hữu cơ, có hệ thống các đối tượng nghiên cứu, học tập của một vài lĩnh vực môn học khác nhau thành nội dung thống nhất, dựa trên cơ sở các mối liên hệ về lí luận và thực tiễn được đề cập trong các môn học đó nhằm hình thành ở HS các NL cần thiết. Theo Chương trình giáo dục phổ thông - Chương trình tổng thể (Bộ GD-ĐT, 2018), DHTH là định hướng dạy học giúp HS phát triển khả năng huy động tổng hợp kiến thức, kĩ năng... thuộc nhiều lĩnh vực khác nhau để giải quyết có hiệu quả các vấn đề trong học tập và cuộc sống, được thực hiện ngay trong quá trình lĩnh hội tri thức và rèn luyện kĩ năng; phát triển được những NL cần thiết, nhất là NL giải quyết vấn đề.

Trên cơ sở phân tích các quan điểm khác nhau, chúng tôi đưa ra khái niệm như sau: *DHTH là hoạt động liên kết các đối tượng nghiên cứu, học tập có liên quan đến nhau của một số lĩnh vực môn học khác nhau thành nội dung thống nhất. GV hướng dẫn HS huy động tổng hợp kiến thức, kỹ năng thuộc nhiều lĩnh vực khác nhau trong chương trình giáo dục cấp tiểu học để giải quyết nhiệm vụ học tập và những tình huống nảy sinh trong thực tiễn. Thông qua đó, người học phát triển phẩm chất và NL cá nhân.*

2.1.2. Năng lực dạy học tích hợp

NLDHTH là NL của GV có thể tiến hành quá trình dạy học theo hướng liên kết, lồng ghép những tri thức khoa học, những quy luật chung, gắn gũi nhau nhằm trang bị cho người học cách nhìn bao quát đối với nhiều lĩnh vực khoa học có chung đối tượng nghiên cứu, đồng thời nắm được phương pháp xem xét vấn đề một cách logic, biện chứng (Nguyễn Phúc Chính, 2016). Tác giả Ngô Thị Nhung (2018) cho rằng, NLDHTH là NL dạy học lí thuyết và thực hành trong cùng một bài giảng tích hợp để hình thành NL cho người học. Với Chu Thị Hảo (2020), NLDHTH là khả năng thực hiện nhiệm vụ dạy học theo định hướng tích hợp nhằm hình thành và phát triển NL cho người học.

Tiếp cận chuẩn đầu ra của SV ngành GDTH ở 3 trường đại học: Trường Đại học Hùng Vương (2010); Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên (2020); Trường Đại học Sư phạm Hà Nội (2021), chúng tôi nhận thấy, NLDHTH được biểu hiện như sau: - Là khả năng vận dụng kiến thức về DHTH để phân tích chương trình dạy học ở cấp tiểu học; phân tích DHTH một chủ đề, một phần, một chương trong chương trình tiểu học; soạn và triển khai kế hoạch DHTH; lập ma trận thể hiện nội dung tri thức tích hợp; - Bài giảng tích hợp cần có sự tích hợp ở mục tiêu, nội dung, trong các hoạt động dạy học và trong kiểm tra, đánh giá kết quả học tập. Mục tiêu của bài giảng tích hợp là hướng đến sự phát triển NL HS; nội dung có sự gắn kết giữa lí thuyết và thực hành; - Tổ chức và triển khai bài giảng tích hợp có nghĩa là GV phải tận dụng vốn kinh nghiệm của người học, phải thiết lập mối quan hệ giữa các kiến thức, kỹ năng và phương pháp của các môn học. Các tình huống mà GV đưa ra phải gắn với thực tiễn cuộc sống, gắn gũi và hấp dẫn với người học. Nội dung giảng dạy thể hiện sự tinh giản kiến thức, tránh sự lặp lại các nội dung ở các môn học.

Theo chúng tôi, NLDHTH của SV ngành GDTH là *khả năng vận dụng tổng hợp kiến thức về DHTH ở tiểu học, có kỹ năng và sự sẵn sàng vận dụng kiến thức đó để phân tích nội dung chương trình, thiết kế bài giảng theo hướng tích hợp và thực hiện được bài giảng tích hợp hoặc chủ đề tích hợp trong trường tiểu học một cách có hiệu quả. Như vậy, NLDHTH được thể hiện: có kiến thức chuyên môn sâu, kiến thức liên ngành rộng, kỹ năng thực hành tốt và vốn hiểu biết xã hội; có hiểu biết thấu đáo về DHTH; có khả năng lựa chọn, sử dụng phương pháp DHTH, có NL khai thác, sử dụng thông tin một cách hiệu quả; có NL giải quyết vấn đề, có NL gắn lí thuyết với thực hành.*

2.1.3. Phát triển năng lực dạy học tích hợp cho sinh viên ngành Giáo dục tiểu học

Theo Từ điển tiếng Việt (Hoàng Phê và cộng sự, 2016, tr 769), "*Phát triển là biến đổi hoặc làm cho biến đổi từ ít đến nhiều, hẹp đến rộng, thấp đến cao, đơn giản đến phức tạp*". Theo hướng tiếp cận này, phát triển là sự gia tăng cả về số lượng và sự biến đổi về chất lượng vận động theo chiều hướng đi lên, hướng tích cực trong mối quan hệ bổ sung cho nhau tạo nên giá trị mới trong một thể thống nhất, ổn định và bền vững. Từ các quan niệm về NLDHTH và khái niệm "phát triển", theo chúng tôi, phát triển NLDHTH cho SV ngành GDTH có thể hiểu là *quá trình tác động có mục đích từ phía giảng viên và từ chính bản thân SV để thực hiện một hệ thống các hoạt động dạy và học dưới những hình thức khác nhau, từ đó làm thay đổi, chuyển hóa và nâng cao NLDHTH đã có để thực hiện dạy học trong trường tiểu học đạt hiệu quả.*

2.2. Xây dựng khung năng lực dạy học tích hợp của sinh viên ngành Giáo dục tiểu học

2.2.1. Cơ sở pháp lí xây dựng khung năng lực dạy học tích hợp cho sinh viên ngành Giáo dục tiểu học

- *Yêu cầu về DHTH ở tiểu học:* Quan điểm đổi mới của Bộ GD-ĐT (2018) là: "*Tích hợp sâu ở cấp tiểu học, THCS, giảm dần và tiến tới phân hóa sâu và định hướng nghề nghiệp ở cấp THPT*". Như vậy, Chương trình giáo dục phổ thông 2018 ở cấp tiểu học thể hiện rõ yêu cầu về DHTH. Điều này đòi hỏi GV tiểu học phải có NLDHTH, hay nói cách khác, DHTH là một yêu cầu bắt buộc ở tiểu học.

- *Chuẩn nghề nghiệp GV tiểu học:* Xuất phát từ vị trí, vai trò của mục tiêu giáo dục cấp tiểu học, GV tiểu học cần phải đảm bảo những tiêu chuẩn nhất định, đó là NL nghề nghiệp của GV tiểu học. NL này được thể hiện trong Thông tư số 20/2018/TT-BGDĐT, quy định chuẩn nghề nghiệp GV cơ sở giáo dục phổ thông.

- *Chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo SV ngành GDTH:* Chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo ngành GDTH là sự cam kết của nhà trường về kiến thức, kỹ năng, thái độ và trách nhiệm nghề nghiệp mà người học đạt được đáp ứng yêu cầu ở các vị trí công tác nhất định. Nội dung chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo GV có thể khác nhau ở

các ngành, các trường nhưng thống nhất về mục tiêu và những NL cốt lõi mà SV tốt nghiệp phải đạt được, đảm bảo phù hợp với chuẩn nghề nghiệp GV tiểu học.

- Theo phương pháp DACUM (Developing A Curriculum) - dựa trên việc mô tả và phân tích công việc cụ thể của GV gồm các nhiệm vụ chính; những công việc cụ thể; NL cần có để thực hiện tốt từng công việc; phương tiện để GV thực hiện công việc.

2.2.2. Xây dựng khung năng lực dạy học tích hợp cơ bản và đặc thù của sinh viên ngành Giáo dục tiểu học

Dựa trên 4 cơ sở pháp lý trên, chúng tôi xây dựng khung NLDHTH cho SV ngành GDTH như sau:

Bảng 1. Hệ thống các NLDHTH cơ bản và đặc thù của SV ngành GDTH

Năng lực	Tiêu chí	Chỉ báo đánh giá
NL hiểu biết về DHTH ở cấp tiểu học	1. Hiểu biết một số khái niệm về DHTH	- Giải thích được khái niệm, mục tiêu, ý nghĩa DHTH ở tiểu học để phù hợp với mức độ hiểu theo Bloom - Nhận diện các mô hình DHTH ở tiểu học - Tích cực học tập để có kiến thức về DHTH
	2. Xác định được hình thức DHTH cấp tiểu học	- Mô tả được hình thức DHTH cấp tiểu học - Lựa chọn được hình thức DHTH phù hợp với các chủ đề tích hợp ở cấp tiểu học - Có ý thức tìm hiểu các hình thức DHTH ở tiểu học
	3. Xác định được xu hướng DHTH ở tiểu học	- Phân tích được xu hướng DHTH ở các khối lớp ở tiểu học - Đánh giá được những ưu điểm và hạn chế của các xu hướng DHTH ở tiểu học - Tích cực tự học, tự nghiên cứu nội dung chương trình các khối lớp
NL phân tích chương trình, lựa chọn chủ đề/nội dung tích hợp	1. Phân tích, cấu trúc lại nội dung chương trình môn học	- Phân tích được lý thuyết phát triển và cải tiến, phát triển chương trình các môn học ở tiểu học - Có ý thức tìm hiểu về chương trình các môn học ở các khối lớp
	2. Phân tích nội dung kiến thức sách giáo khoa của môn học giữa các khối lớp, giữa các môn học gần gũi nhau	- Xác định được nội dung kiến thức các môn học gần gũi với nhau có thể tích hợp - Luận giải được logic và mối quan hệ của nội dung các môn học - Có ý thức tìm hiểu thực tiễn để có ví dụ minh họa cho bài dạy
	3. Phát triển chương trình môn học theo tiếp cận NL người học	- Phân tích được quy trình phát triển chương trình môn học theo tiếp cận NL người học - Phát triển được chương trình môn học theo hướng tiếp cận NL - Tự học, tự nghiên cứu để phát triển chương trình môn học
NL thiết kế bài giảng theo hướng tích hợp	1. Xác định mục tiêu bài giảng tích hợp	- Phân tích được nguyên tắc xác định mục tiêu về kiến thức, kỹ năng, thái độ mà SV phải đạt được - Xác định đúng mục tiêu cho các chủ đề, bài học tích hợp - Xác định được các mức độ đạt được của từng mục tiêu và điều kiện thực hiện mục tiêu - Có ý thức tìm hiểu chuẩn đầu ra môn học ở tất cả các khối lớp tiểu học
	2. Xây dựng nội dung các hoạt động DHTH	- Phân tích được nội dung các môn học ở từng khối lớp - Lập được ma trận các nội dung dạy học có liên quan chặt chẽ với các môn học của chương trình, các nội dung liên quan đến vấn đề thời sự, các tình huống trong thực tiễn - Tích cực tìm hiểu các nội dung môn học
	3. Thiết kế các hoạt động học tập	- Phân tích được các hoạt động học: Mục tiêu, nội dung hoạt động, dự kiến sản phẩm của hoạt động, cách thức tổ chức hoạt động - Thiết kế được hoạt động học tập - Tích cực, chủ động thiết kế các hoạt động học tập trong các bài giảng
	4. Lựa chọn các phương pháp dạy học phù hợp trong DHTH ở tiểu học	- Phân tích được ưu điểm, hạn chế của từng phương pháp trong DHTH - Lựa chọn được các phương pháp dạy học để DHTH - Tích cực vận dụng và sử dụng các phương pháp dạy học hiện đại
	5. Thiết kế và sử dụng học liệu dạy học (phiếu học tập, bảng biểu, tờ mô tả công việc...)	- Thiết kế được phiếu học tập, bảng biểu, tờ mô tả công việc - Tích cực chủ động thiết kế và sử dụng các học liệu trong giảng dạy
	6. Xây dựng các bài tập tình huống thực tiễn phong phú	- Phân tích được quy trình xây dựng các bài tập tình huống - Xây dựng các bài tập tình huống thực tiễn - Tích cực xây dựng các bài tập và vận dụng các bài tập tình huống trong giảng dạy
NL xây dựng chủ đề tích hợp	1. Xác định mục tiêu bài học	- Phân tích được chuẩn kiến thức, kỹ năng, yêu cầu về thái độ và NL trong chương trình đào tạo - Thiết lập được sơ đồ mục tiêu chung cho nhiều môn học; chia sẻ sơ đồ, mục tiêu giữa các người dạy trong nhóm

	2. Nghiên cứu giáo trình, sách giáo khoa, các nguồn tài liệu có liên quan	- Hiểu chính xác, đầy đủ những nội dung của bài học - Tìm ra được các nội dung dạy học có liên quan chặt chẽ với trong các môn học của chương trình, sách giáo khoa, các nội dung liên quan
	3. Xác định khả năng đáp ứng các nhiệm vụ nhận thức của người học	- Xác định những kiến thức, kĩ năng mà người học đã có và cần có; - Dự kiến những khó khăn, những tình huống có thể nảy sinh và các phương án giải quyết
	4. Lựa chọn phương pháp dạy học và kĩ thuật dạy học	- Phân tích được vai trò phương pháp, kĩ thuật dạy học theo hướng hình thành NL - Vận dụng thành thạo, linh hoạt các phương pháp dạy học và kĩ thuật dạy học tích cực - Tích cực vận dụng và sử dụng các phương tiện dạy học hiện đại.
	5. Xây dựng kế hoạch bài học tích hợp	- Xác định được mục tiêu - Thiết kế được nội dung, nhiệm vụ, cách thức hoạt động, thời gian và yêu cầu cần đạt được cho từng hoạt động dạy của người dạy và hoạt động học tập
	6. Đánh giá bài học tích hợp	Xác định được nội dung câu hỏi liên quan đến sự tham gia của người học, câu hỏi cốt lõi và câu hỏi gợi mở, các bài học và hoạt động xung quanh các quá trình và nội dung
NL tổ chức DHTH trên lớp	1. Kích thích thái độ học tập tích cực của người học	- Phân tích được các yếu tố để kích thích thái độ học tập tích cực của người học - Liệt kê, nhận diện được những dấu hiệu người học tích cực tham gia hoạt động học - Có ý thức rèn các kĩ năng sư phạm
	2. Liên hệ nội dung bài học mới với kinh nghiệm đã có của HS	- Phân tích được mối liên hệ giữa cái đã có và cái cần tìm - Kết nối được kiến thức cũ, kinh nghiệm và kiến thức mới của người học - Tích cực tìm hiểu đặc điểm nhận thức của HS
	3. Gợi mở vấn đề từ các sự kiện trong cuộc sống	- Lí giải được mối quan hệ giữa những vấn đề nảy sinh trong cuộc sống và nội dung môn học - Đặt được các câu hỏi phù hợp để gợi mở cho HS liên hệ - Tích cực tự học, tự tìm hiểu từ thực tiễn cuộc sống
	4. Liên hệ kiến thức trong sách vở và thực tiễn địa phương	- Chỉ ra được nội dung kiến thức trong sách vở có liên quan đến tình hình địa phương - Liên hệ được kiến thức với thực tiễn địa phương - Tích cực vận dụng kiến thức của bài học mới với thực tiễn của địa phương
	5. Xây dựng môi trường học tập có tính tương tác (Người dạy - Người học - Môi trường)	- Phân tích được quan điểm sư phạm tương tác trong DHTH - Xây dựng được môi trường học tập/môi trường tương tác tích cực giữa người dạy - người học và môi trường - Có ý thức tìm hiểu đặc điểm tâm lí HS và vận dụng các thành tố vào quá trình dạy học
	6. Xử lí các tình huống sư phạm trong dạy học	- Phân tích được các nguyên tắc giải quyết tình huống sư phạm - Giải quyết linh hoạt tình huống sư phạm - Tích cực học hỏi các tình huống trong thực tiễn
	7. Khuyến khích sự phản hồi của người học	- Phân tích được các yếu tố động viên, khuyến khích người học và thu nhận phản hồi - Đưa ra và thu nhận thông tin phản hồi phù hợp và hiệu quả - Tôn trọng nhân cách người học
	8. NL sử dụng phương pháp dạy học tích cực, hình thức tổ chức dạy học theo hướng tích hợp	- Phân tích được các dấu hiệu bản chất và vai trò phương pháp, kĩ thuật dạy học theo hướng hình thành NL - Vận dụng thành thạo, linh hoạt các phương pháp dạy học và kĩ thuật dạy học tích cực - Tích cực vận dụng và sử dụng các phương tiện dạy học hiện đại
	9. Hợp tác với các giảng viên bộ môn khác trong DHTH	- Giải thích được nội dung môn học mình giảng dạy và có sự hiểu biết nội dung chương trình các môn học có liên quan - Hợp tác hiệu quả trong dạy học - Đoàn kết, hợp tác làm việc
	10. Ứng dụng công nghệ thông tin trong DHTH	- Phân tích được quy trình của một số phần mềm dạy học và các phần mềm trong quản lí hồ sơ dạy học, đánh giá kết quả học tập của HS - Sử dụng thành thạo các phần mềm trong dạy học và quản lí hồ sơ dạy học, đánh giá kết quả học tập của HS - Tích cực ứng dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy tích hợp
	11. NL kiểm tra, đánh giá kết quả học tập trong DHTH	- Xác định được thang đánh giá các NL phi nhận thức (đặc điểm, thuộc tính nhân cách, thái độ...) - Thực hiện được phương pháp và kĩ thuật đánh giá NL - Thiết kế được các loại đề kiểm tra - Sử dụng được các phần mềm để xử lí thống kê, có kĩ năng phân tích kết quả theo định tính, định lượng - Sử dụng hồ sơ học tập, hướng dẫn hiệu quả HS tự đánh giá kết quả học tập - Nghiêm túc tuân thủ các nguyên tắc trong đánh giá HS

2.3. Đề xuất quy trình phát triển năng lực dạy học tích hợp cho sinh viên ngành Giáo dục tiểu học

Để xác định được mức độ đạt được các NLDHTH, chúng tôi chuẩn hóa quy trình phát triển NLDHTH cho SV ngành GDTH gồm 8 bước, mỗi bước có một vị trí, vai trò nhất định để giúp cho quá trình phát triển các NLDHTH đạt được hiệu quả như mong muốn. Cụ thể:

- *Bước 1: Xác định cơ sở lý luận của việc phát triển NLDHTH* đó là Chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo SV ngành GDTH, đặc điểm dạy học ở tiểu học; phân tích nghề của DACUM.

- *Bước 2: Xác định nhu cầu phát triển NLDHTH*. Đây là một trong những mục tiêu của quá trình đào tạo cử nhân ngành GDTH. Từ nghiên cứu lý luận về chuẩn đầu ra của ngành GDTH, sự cần thiết của NLDHTH, có thể kết luận rằng phát triển NLDHTH là một nhu cầu và đòi hỏi tất yếu để đáp ứng yêu cầu nghề nghiệp trong tương lai.

- *Bước 3: Xác định mục tiêu, mục đích/phạm vi phát triển NLDHTH*. Mục tiêu phát triển chính là các NL cốt lõi và NL thành phần trong cấu trúc NLDHTH của SV ngành GDTH. Tuy nhiên, không phải tất cả NL phải phát triển mà trong quá trình rèn nghề, giảng viên thấy NL nào SV chưa có hoặc có nhưng chưa rõ ràng thì mới tập trung hình thành và phát triển. Cụ thể là: *Về kiến thức*: Giúp SV có kiến thức cơ bản về DHTH ở tiểu học đó là: đặc điểm, hình thức DHTH ở tiểu học, đánh giá trong DHTH...; *Về kỹ năng*: Hình thành ở SV một số kỹ năng cơ bản trong thiết kế bài giảng tích hợp và tổ chức DHTH trên lớp như: Kỹ năng phân tích chương trình, lựa chọn kiến thức để tích hợp, kỹ năng soạn giáo án tích hợp, kỹ năng sử dụng phương pháp dạy học tích cực, kỹ thuật dạy học hiện đại và kỹ năng kiểm tra, đánh giá trong DHTH; *Về thái độ*: SV thấy được sự cần thiết phải phát triển các NLDHTH, từ đó có thái độ tích cực nghiên cứu, tìm hiểu lý luận về NLDHTH ở tiểu học và có ý thức trong quá trình rèn nghề.

- *Bước 4: Cụ thể hóa khung NLDHTH của SV ngành GDTH*. Khung NLDHTH của SV ngành GDTH gồm 5 NL thành phần, đó là: NL hiểu biết về DHTH; NL phân tích chương trình, lựa chọn chủ đề/nội dung tích hợp; NL thiết kế bài giảng theo hướng tích hợp; NL xây dựng chủ đề tích hợp; NL tổ chức DHTH trên lớp. Cấu trúc NL thành phần được mô tả chi tiết theo từng mức độ các biểu hiện về kiến thức, kỹ năng, thái độ ở từng nội dung.

- *Bước 5: Xác định nội dung để phát triển*. Xác định các nội dung phát triển theo hướng tích hợp cả lý thuyết và thực hành, mỗi một nội dung chứa đựng các mục tiêu cụ thể, phương pháp, phương tiện, cách thức tổ chức và các tiêu chí đánh giá kết quả theo chuẩn đầu ra. Nội dung phát triển được trình bày cụ thể, bao gồm: Phát triển hệ thống tri thức về DHTH; Phát triển hệ thống các NL tổ chức bài học tích hợp trên lớp; Phát triển hệ thống thái độ học tập, nghiên cứu tự giác, tích cực chủ động trong học tập của SV.

- *Bước 6: Xây dựng kế hoạch phát triển*. Kế hoạch phát triển NLDHTH được thể hiện trong các hoạt động thường xuyên và kế hoạch thực hành, thực tập của quá trình đào tạo. Trong kế hoạch phải làm rõ những nội dung công việc SV cần thực hiện để có được NLDHTH - đây là bước đầu tiên quyết định sự thành công hay thất bại của bản kế hoạch giúp SV có được cái nhìn tổng quát nhất về số lượng, trình tự thời gian thực hiện các công việc ở mỗi kì; Thiết lập các mục tiêu tương ứng của các NLDHTH phù hợp với các nội dung đã được xác định. Mục tiêu này có thể là về thời gian, kết quả mong muốn đạt được. Giảng viên cần lưu ý rằng, để mục tiêu là phù hợp, cần phải bám sát với mong muốn và khả năng của chính bản thân SV; Trong các kế hoạch này cần phân tích các điều kiện thực hiện (các nguồn lực, môi trường học tập) và tiêu chuẩn, tiêu chí của sự thực hiện (trình độ cần đạt); Xây dựng kế hoạch phát triển NLDHTH cho SV ngành GDTH một cách khoa học cần dựa trên kinh nghiệm của giảng viên, NL hiện có của SV, ý kiến của chuyên gia và yêu cầu thực tế của trường tiểu học.

- *Bước 7: Thực hiện nội dung phát triển các NL thành phần của NLDHTH*. Hướng dẫn SV tìm hiểu về DHTH, các NLDHTH của SV cần có để có thể DHTH ở tiểu học; Hướng dẫn SV xác định nguồn tài liệu học tập: Gợi ý những tài liệu tham khảo chính, đáng tin cậy, chính xác khoa học về mặt thông tin, đồng thời hướng dẫn SV tìm kiếm và khai thác thêm các nguồn tài liệu khác nhưng phải đảm bảo độ tin cậy và cập nhật; Hướng dẫn SV xác định các NL cốt lõi và NL thành phần cần phát triển; Giảng viên giám sát và điều chỉnh quá trình thực hiện nhiệm vụ của SV; Hướng dẫn SV đánh giá và tự đánh giá theo hướng dẫn và tiêu chí đã thống nhất.

- *Bước 8: Đánh giá kết quả quá trình phát triển*. Đánh giá là một bộ phận quan trọng không thể thiếu trong quy trình phát triển NLDHTH cho SV. Kết quả thu được là các mức độ đạt được các NL trong khung NL đã xây dựng. Từ kết quả đó, giảng viên điều chỉnh kịp thời, bổ sung hợp lý quy trình phát triển các NL cụ thể và SV thấy được NL của mình ở mức độ nào từ đó có biện pháp rèn luyện cụ thể.

Cách thức thực hiện quy trình phát triển NLDHTH như sau: - Thông qua các hoạt động học tập, khảo sát nhu cầu cần phát triển và hướng dẫn SV liệt kê những NLDHTH, giúp SV nhận thức rõ vai trò các NL đối với nghề nghiệp trong tương lai; - SV dự định và phân chia thời gian cho từng nội dung cần phát triển sao cho khoa học, hợp lý để đạt được mục tiêu; - Giảng viên thiết kế nội dung phù hợp, thể hiện xuyên suốt trong quá trình rèn luyện ở từng giai đoạn

từ năm thứ nhất đến năm thứ 4 phù hợp với đặc điểm nhận thức của SV ngành GDTH; - Hướng dẫn thực hiện các nội dung - có sự hướng dẫn, kiểm tra của giảng viên, sự hướng dẫn của GV các trường tiểu học nơi các em đi thực tập, thực hiện theo đúng quy trình đã đề ra; - Kiểm tra việc thực hiện quy trình: Giảng viên kiểm tra việc thực hiện quy trình của SV bằng kết quả thực hành trên lớp thông qua sản phẩm tự học, tự nghiên cứu ở nhà, giáo án thực tập tại các trường, báo cáo thu hoạch sau khi đi thực tập...; Tổ, nhóm kiểm tra kế hoạch của cá nhân; Cá nhân tự kiểm tra việc thực hiện kế hoạch của mình; Kiểm tra, đánh giá của GV tại các trường tiểu học.

3. Kết luận

Để thực hiện được quy trình 8 bước phát triển NLDHTH cho SV ngành GDTH, theo chúng tôi: giảng viên cần giúp SV nắm vững được yêu cầu chuẩn đầu ra của ngành GDTH, sự cần thiết phải có được NLDHTH; Quy trình hình thành các NLDHTH được thể hiện trong nội dung chương trình rèn luyện nghiệp vụ; SV phải lường giá được khối lượng nội dung phát triển và tự kiểm tra, đánh giá mức độ đạt được; SV phải có tính tự giác, tính tích cực, chủ động, sáng tạo trong quá trình thực hiện quy trình, đặc biệt là SV phải có ý chí vượt khó nhằm khắc phục khó khăn trong quá trình rèn luyện. Phát triển NLDHTH cho SV ngành GDTH có thể thực hiện qua các cách thức khác nhau: Thông qua dạy học các môn học, thực hành, thực tập sư phạm, tự học, rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên, nghiên cứu khoa học... (Nguyễn Thị Thanh Hiền, 2020). Vận dụng quy trình một cách đồng bộ sẽ mang lại hiệu quả cao trong phát triển NLDHTH cho SV ngành GDTH, đáp ứng yêu cầu của dạy học ở tiểu học.

Tài liệu tham khảo

- Bùi Hiền, Nguyễn Văn Giao, Nguyễn Hữu Quỳnh, Vũ Văn Tào (2001). *Từ điển Giáo dục học*. NXB Từ điển Bách khoa.
- Bộ GD-ĐT (2016). *Tài liệu tập huấn “Dạy học tích hợp ở trường tiểu học”*. NXB Đại học Sư phạm.
- Bộ GD-ĐT (2018). *Chương trình giáo dục phổ thông - Chương trình tổng thể* (ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ GD-ĐT).
- Chu Thị Hảo (2020). Thực trạng năng lực dạy học tích hợp của giáo viên trung học cơ sở tỉnh Phú Thọ theo chuẩn nghề nghiệp giáo viên cơ sở giáo dục phổ thông. *Tạp chí Giáo dục*, 469, 17-21.
- Hoàng Phê (chủ biên, 2016). *Từ điển tiếng Việt*. NXB Đà Nẵng.
- Huynh Tan Hoi (2021). Developing Teaching Capacity for Primary School Teachers in the Context of Education Innovation in Vietnam. *Journal of Contemporary Issues in Business and Government*, 27, 2013-2021.
- Ngô Thị Nhung (2018). Một số biện pháp phát triển năng lực dạy học tích hợp cho sinh viên đại học sư phạm kĩ thuật trong dạy học nghiệp vụ sư phạm theo module. *Tạp chí Giáo dục*, 443, 26-30.
- Nguyễn Phúc Chinh (2016). Xây dựng bộ tiêu chuẩn đánh giá năng lực dạy học tích hợp của giáo viên sinh học ở trường trung học phổ thông. *Tạp chí Giáo dục*, 395, 52-54; 51.
- Nguyễn Thị Thanh Hiền (2020). *Вопросы развития интегрированной компетенции в обучении для студентов профиля «Начальное образование» в педагогических университетах Вьетнама*. Научно-Образовательный Журнал, 6, 100-105. (Thực trạng phát triển năng lực dạy học tích hợp cho sinh viên ngành Giáo dục tiểu học ở các trường đại học sư phạm tại Việt Nam).
- Trường Đại học Hùng Vương (2010). *Chuẩn đầu ra ngành Giáo dục tiểu học* (ban hành kèm theo Quyết định số 849/QĐ-ĐHHV-ĐT ngày 30/2/2010 của Hiệu trưởng Trường Đại học Hùng Vương).
- Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên (2020). *Chuẩn đầu ra Chương trình đào tạo cử nhân sư phạm Giáo dục tiểu học* (ban hành kèm theo Quyết định số 3325/QĐ-ĐHSP ngày 09/10/2020 của Hiệu trưởng Trường Đại học Sư phạm).
- Trường Đại học Sư phạm Hà Nội (2021). *Chuẩn đầu ra Chương trình đào tạo giáo dục tiểu học*. <https://tuyensinh.hnue.edu.vn/chuan-dau-ra/p/chuan-dau-ra-chuong-trinh-dao-tao-giao-duc-tieu-hoc-308>